

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—, Za članstvo izvod po 1.— Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Telefon šte. 3478.
Ček. račun 13.562.

Stranka in strokovne organizacije.

(Konec.)

V francoskih strokovnih organizacijah so tedaj odločevali nasprotniki demokratičnega socializma. Zaradi tega niso strokovne organizacije imele nikakršnih stikov s stranko. Ali tudi to se je nedavno izpremenilo. Po vojni so iluzije »revolucionarnega« sindikalizma izumrle tudi v Franciji. Metode francoskih strokovnih organizacij se ne razločujejo več od metod po drugih deželah. Ali, ker so se strokovne organizacije in stranka razvijale v Franciji desetletja povsem ločeno, vsako gibanje zase, naravnost drugo proti drugemu, je še vrlo težko, kar se vrši polagoma, dovesti strokovne organizacije in stranke k tesnemu vsakdanjemu sodelovanju. To je en vzrok, zakaj je francoski delavski pokret slab. Toda Francija je tu osamljena. V vseh drugih evropskih deželah so stranka in strokovna organizacija zaeno druga ob drugi.

V nekaterih deželah so strokovne organizacije naravnost priključene stranki. Tako predvsem v Angliji; britanska delavska stranka so združene strokovne organizacije. Delavci niso priključeni delavski stranki individualno, ampak kolektivno kot strokovne zveze. Strokovne organizacije plačujejo članke prispevke svojih članov delavski stranki in pošiljajo svoje delegate na kongrese delavske stranke. Povsem slično je v Belgiji, na Ogrskem, deloma tudi na Švedskem. V teh deželah se sme vsakokrat trditi, da so strokovne organizacije člani socialnodemokratičnih strank.

Povsem drugače je v deželah srednje Evrope. Tam obstojata politična in strokovna organizacija druga poleg druge; delavec je na eni strani kot državljani član politične stranke, na drugi strani kot pripadnik svoje stroke, član strokovne organizacije. Delavca poišče stranka na njegovem domu in strokovna organizacija v njegovem poslu. Stranka ni združenje strokovnih organizacij; ona ima svojo posebno, samostojno organizacijo, ki sloni na individualnem članstvu. Tukaj torej obstojata stranka in strokovna organizacija samostojno druga poleg druge. Tako je tudi v Avstriji. Do leta 1909. smo imeli mi slabo politično organizacijo, ki ji je pripadalo samo del strankinih sodrugov. Sedaj pa imamo poleg strokovnih organizacij tudi od njih neodvisno svojo strankino organizacijo in strankinega prispevka ne plačujejo več strokovne organizacije, ampak stranka sama jih pobira neposredno pri svojih članih.

Kakšno je danes razmerje med stranko in strokovnimi organizacijami? Strokovne organizacije morajo delati na to, da spravijo v svojo organizacijo vse delavce in nameščence ne glede na njih politično mišljenje, ker samo enotna organizacija jamči za edinstvo in solidarnost v borbi proti podjetnikom. Dejansko je danes združenih v strokovnih organizacijah 773.000 članov. Stranka pa zbira neodvisno od strokovnih organizacij svoje pristaje med delavci in ima sedaj 670.000 članov. Ali med temi 670.000 člani je prav mnogo žena brez poklica, ki ne pripadajo niti eni strokovni organizaciji (vsekakor število strankinih članic, med katerimi so delavke s poklicem ter so strokovno organizirane, znaša več nego 200.000!). Od 773.000 članov strokovnih organiza-

Opekarnar Derwuschek v Lajtersbergu je moral priznati strokovno organizacijo in izvoljene obratne zaupnike. Delavstvo ga je k temu prisililo s stavko.

Nezaslišno, kar hočejo kapitalisti. Strokovnih organizacij nočejo priznavati. Tako je Bizjak, izdelovalec keksov in pek v Ljubljani, delavkam grozil, da jih odpusti, ker so si ustanovile organizacijo. Policija pa je delavke aretirala.

Odgovorimo s čim večjo agitacijo za strokovne organizacije.

Ofenziva kapitala je vzdramila delavstvo. Vstalo je in se začelo organizirati v čim večjem številu.

Rudarji množe svoje vrste, svojo „Zvezo Rudarjev Jugoslavije“.

Kovinarska organizacija postaja močna armada. „Savez Metalskih Radnika“ postaja jeklen.

Vztrajajte, sodrug, v borbi za svoje pravice, ki so pravice proletariata. Zdravstvujte!

cij jih je torej največ 470.000, to je približno tri petine, članov naše stranke. Ze to dejstvo samo ovirje trditve buržuazije, da strokovne organizacije niso nič drugega kakor »socialnodemokratične organizacije«. To dejstvo ovirje sumničenje, da bi bila dolžnost delavca, da se pridruži gospodarskemu boju svojih strokovnih organizacij »teror«, nasilje nad njegovim političnim mišljenjem ali celo verskim prepričanjem, da znači pristop k strokovni organizaciji tudi vstop v politično stranko.

Ne, vstop v strokovno organizacijo še ne znači vstopa v politično stranko. Strokovne organizacije in stranka obstoje pri nas druga poleg druge, — ona v strokovnem in ta v političnem boju popolnoma avtonomna. Ali vendar je med njima najožji stik, ker so to iste delavske množice, ki so organizirane tu in tam. Isti zaupniki vodijo ta in oni pokret. Vsak socialni demokrat ve, da more samo strokovna moč dati delavcu svobodo, samostojnost, sposobnost odpora, ki delavca vsposablja tudi za politični boj. Vsak član strokovnih organizacij ve, da more samo politična stranka braniti koalicijsko pravico delavcev in nameščencev, da izvaja od države zahteve strokovnih organizacij. Samo stranka more izvajati socialnopolitične zakone; samo strokovne organizacije pa morejo izvajanje in nadziranje socialne zakonodaje izsiliti. V velikih mednarodnih bojih pa politična organizacija podpira s svojo politično močjo borbo strokovnih organizacij. Boj za delavsko pravo, delavsko varstvo, delavsko zavarovanje moreta stranka in strokovna organizacija voditi le skupno. Kakšna delavska stranka bi to bila, ki se ne bi potrudila, da v političnem boju izvaja socialistične zahteve strokovnih organizacij? Kakšne bi bile take strokovne organizacije, ki ne bi hotele preko politične stranke doseči tega, da jim služi državna zakonodaja in uprava? Tako silijo življenjski interesi delavca in nameščenca, silijo potrebe razrednega boja k najtesnejšemu sodelovanju. In tako bo ostalo kakor je bilo, kljub pritožbam kapitalistov. Strokovne organizacije,

avtonomne v svojem lastnem delokrogu, neumorno težče za tem, da združijo v svojih vrstah vse delavce in nameščence, tudi one, ki še niso člani naše stranke; ali v boju na skupnem bojišču, v boju za vpliv delavcev na državo, sodelujejo tesno in nerazdružljivo s stranko! Ker je tako, kakor je nekoč rekel Viktor Adler in kakor je tudi včeraj povedal Seitz: »Vsak misleči član strokovnih organizacij je socialni demokrat, vsak socialni demokrat, ki se zaveda svoje dolžnosti, je član strokovne organizacije.«

Neorganiziranim!

Kdo je najbolj radoveden

ako se podpisuje nova tarfina pogodba, ki jo je izvojevala organizacija?

Vsi, ki organizacije nočejo poznati.

Kdo se najbolj nesramno obnaša,

samo da bi kaj izvedel in izvohal, akoravno nima pravice za vedeti?

Neorganizirani,

ki hoče z zvižaco in hinavščino zvedeti od svojih organiziranih kolegov kaka taka pogajanja in če bo kaj dobil.

Kdo prosjači na najbolj nečasten način,

ako zgubi službo, ali pa se mu kaj drugače primeri?

Tisti, ki organizacijo prej ni hotel poznati,

a sedaj, ko se mu je nekaj prigodilo, beži k organizaciji in zahteva, naj mu pomaga. V nagrado obljublja, da se bo organiziral.

Kdo pomaga delodajalcem

v boju proti delavcem in proti njihovim upravičenim zahtevam?

Neorganizirani,

ki s svojo neorganiziranostjo slabe bojovno delavsko fronto in nočejo tvegati niti svojih moči, niti denarja v obliki članarine, da bi podkrepili delavske zahteve.

Zato je potreba na dolžnost vsakega organiziranega, da neorganizirane pripelje v organizacijo.

Cankarjeva družba.

»Svoboda« proslavi spomin velikega Cankarja s tem, da skupno z razrednimi strokovnimi organizacijami ustanovi društvo »Cankarjeva družba«, ki bo vsako leto izdala štiri knjige: koledar (delavsko pratio), 2 leposlovni pripovedni knjigi, to je predvsem socialne romane in eno ljudno znanstveno knjigo o socializmu, naravoslovnih vedah in podobnem. Te 4 knjige bo dobil vsakdo, ki bo plačal Din 20 letne članarine. Družba, v nasprotju s klerikalno Mohorjevo in nacional. Vodnikovo družbo, bo skrbela za izobrazbo najširših plasti delovnega ljudstva v duhu socializma.

To je sklep širšega odbora »Svobode«. Ta sklep bomo izvršili vsi »Svobodaši« in vsi strokovno organizirani.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Iz zaupniškega zbora SMRJ podružnice Jesenice.

V sredo, dne 14. novembra 1928, se je vršil zaupniški sestanek podružnice Jesenice, na katerem se je razpravljalo o življenjsko važnih vprašanjih delavstva KID. V naslednjem podajamo izvleček iz tega sestanka.

Ker dolgi pet let tukajšnje delavstvo ni bilo sposobno vsled neenotnosti potom strokovne organizacije vršiti borbo za razna važna življenjska vprašanja, stojimo še vedno tam, kjer se je nehalo to delo. Predvsem je najbolj pereče vprašanje, za katero se bode moralo delavstvo potom organizacije zavzeti, temeljita sprememba sedanjih pogodb, osobito pa temeljita sprememba akordnega sistema.

Plačilne razmere sicer deloma odgovarjajo; sistem pa, ki je sedaj že zastarel, je treba odpraviti, ker je marsikaj postalo sporno in nejasno, ker ni delavstvo stalno čuvalo na braniku svojih uspehov, ker ni bilo stalno v organizaciji. Velika in težka bode ta borba, zato se pa mora delavstvo zanj temeljito pripraviti, organizirati.

Dalje tvori stanovanjsko vprašanje največje nezadovoljstvo. Tovarna letos ni zgradila ničesar. Stanovanjske razmere delavstva pa kričijo do neba. Po šupah, po podstrešjih, po luknjah, kjer niti za živino ni primerno, stanujejo tovarniški delavci. Male podstrešne luknje so prenapolnjene. Zdravje družin, zakonski mir in sreča, morala in vse z vsem tem v obupu izginja in propada. Dočim ima tovarna za konje, krave in prešiče svetle zračne hleve z električno razsvetljavo, gori še vedno v nešteti podstrešnih luknjah petrolejka, ki duši počasi a sigurno v zgostčenem zraku mala telesa nesrečnih otrok. Edina sprememba v takih družinah nastane takrat, kadar se vrača oče iz obupa pijan domov, ker ne zna poiskati pravega izhoda iz te bede; to predstavlja v svojem obupu krono današnjih kapitalističnih razmer. Pa kaj, saj to so ljudje; za konje, krave in prešiče, ja in za kure... ja, za te je treba poskrbeti, za delavce pa, saj to niso ljudje... kam pa pridemo, človek se prične šele...

Da, res je; umazana, razcapana, po znoju smrdeča obleka je z obrazom vred zjedena od rje, svetla od olja ali pa ožgana od silne vročine; če sreča takega Jeseničana, Javorničana ali pa Dobravca samo v tistih cunjah, to ni človek, ne, niti žival, to je rezultat, prisposoba sistema izkoriščanja — najumazanejšega izkoriščanja.

Kovinar na Jesenicah, Javorniku in Dobravi, zapomni si, žival ima in bo imela prednost pred Teboj; človeka in njegovo življenje, ki bi se moralo ceniti kot najdražje pred vsem drugim na svetu, zastavlja današnja kapitalistična družba, kar Ti dokazuje s psičkom v naročju milostljivega gospodičana — z udobnim hlevom za konje, krave, prešiče in kure, z električno razsvetljavo in kurjavo — kapitalist v udobnem gradu sam, ki je plod tisočev trpinov, od katerih stotine so po šupah in podstrešjih vsled tega, ker še ni prodrli nauk resnice med nje, da prej ne bode odstranjen pes iz naročja kapitalizma in ne bode dobil delavec pravic pred tem psom, dokler ne bode delavec sebe uveljavil in pljunil na to gnusno zgodovino pod psom...

Da, šele, ko bomo močno organizirani, ko bomo iz prepričanja razredne za-

vesti trajno in neomajno enotno organizirani, šele tedaj boš človek.

No, bomo stvarni in dosledni brez pretiranosti! Da, pes ima boljše življenje v kapitalistični družbi pri kapitalistu, kakor delavec, ki ni organiziran v njegovi službi. Zakaj je to mogoče? Delavec se mora uživati v psihologiji kapitalizma, ki prvi samo za profitom, za udobnostjo, za lastnim jaz ... in če njegovi pohlepnosti in nenasitnosti po profitu stoji nasproti neorganizirano delavstvo in to neorganizirano delavstvo niti ne mukne proti vsem neštetim krivicam, ki se mu gode, tedaj je jasno, da je ta kapitalist v dno duše prepričan, da se njegovim delavcem dobro godi, še več, prepričan je, da je pravi dobitnik. V svoji profitarški omejenosti pravi celo, da naj bodo delavci zadovoljni, da imajo delo. Sovraži delavce, ki jih imenuje lenuhe itd. Razumen zaupnik mu mora to odpustiti, ker so temu njegovemu naziranju krivi izrecno samo neorganizirani delavci, ki jih včasih opravičeno imenuje kapitalist lenuhe, ker sam mora boriti trd boj za svoj obstoj, pa prihaja do prepričanja, da so delavci paraziti — ne on ...?

Vsak razsoden kovinar pri nas bode toraj vendar razumel neomajno trdo stališče organizacijskih zaupnikov, ki na razne pobojne želje posameznih delavcev ali pa skupin hladno odgovarjajo, da je prvo organizacija in ž njo se-le se bode pričelo reševati razna sporna vprašanja.

Ravno vsled tega, ker se je zadnje čase od neštetih posameznikov in raznih skupin delavcev iz tovarne pričelo pritiskati na zaupnike, da naj rešijo to in ono, akord, plače, spremembe v tem in onem, sprejemanje novih delavcev — moj naj bo prvi, moj naj bo prvi posreduje mi za stanovanje in drugo — in ki pravijo: »če bodem videl, da bodeš res kaj naredil za nas, potem se bode pa organiziral,« — se je zbral zaupniški zbor in se o stvari temeljito posvetoval.

Rezultat sestanka je bil: prvo in pred vsem je organizacija. Zato bo zaupniški zbor poskrbel za zadostno število organizacijskih zaupnikov, toraj za fundamente. Ko bode v tem postal popoln red, tedaj se bode potem članskih sestankov poučilo članstvo o najvažnejših nalogah, ki nas čakajo in ko bode delavstvo pokazalo, koliko zrelosti je v njem, koliko je resnično razrednega borbena duha v njem, koliko je organizacijska disciplina in vztrajnost, tedaj šele se bode preslo v akcije za najvažnejša vprašanja.

V kolikor pa seveda odgovarjajo naše moči že sedaj, bomo zaupniki že sedaj sledili zahtevam rešitve raznih spornih vprašanj, predvsem kar se tiče najbolj kričočih slučajev v akordnih delih.

Oni, ki tega ne bodo mogli prebaviti, njim ni pomoči vse dotlej, da bodo razumeli uvodoma navedene argumente. Oni pa, ki s tičnimi neutemeljenimi izgovori izbegavajo tej resnici ter temu redu in ki iz raznih utopičnih vidikov ter osebnih in strankarskih nagibov onemogočajo med delavstvom upostavitve resne in trajne organizacije in redne organizacijske borbe, so pa največji krivci obstoječih razmer pri nas.

Organizacijska sila jeseniških kovinarjev se zopet grupira, toda ne z namenom za en mesec, temveč z namenom, da se nikdar več ne bode s težavo zbranih sil zopet cepilo. Na zaupniškem sestanku je bilo povdarjamo, da mora organizacijski zaupnik vsem in vsakomur vselej in vsakokrat povedati svojo resnico. Kdor se sedaj zopet organizira, naj se organizira brez stavljenja kakih zahtev in ne samo za en čas. Organizira naj se in prične izpolnjevati dosledno svoje članske dolžnosti in pravice njegove bodo prišle s tem same po sebi do izraza. Da, zaupniški zbor je na delu, da ponovno vse pri KID zaposlene kovinarje, ter vse v mali obrti zaposlene kovinarje organiziramo. Vsi pa, ki se bodo organizirali, naj se vnaprej zavedajo gesla, ki si ga je zaupniški zbor nadel: Organizirali smo se z namenom, da bomo živeli in umirali z organizacijo — organizirani.

V vztrajnosti je zmagala organiziranih delavcev. Zatoraj v organizacijo in z organizacijo v akcije za izboljšanje naših razmer, da postanemo ljudje.

Delavstvo bode zmagalo, toda le, ako bode enotno organizirano. Zato vsi v vrste razredno bojne organizacije. Vse drugo je le privesek psiha milostljive gospodične v naročju — kapitalizma ...

To je stališče, to je bila debata in rezultat tega zaupniškega sestanka, kar naj sleherni v tovarni razmislija in upošteva, ker je to jasno in zdravo stališče zdravega fundamente organizacije in zaupnikov.

Akordni sistem žičarjev KID na Jesenicah.

Regulacija akordnega sistema je postala za žičarje KID na Jesenicah zopet aktualna. Tako so te dni sprejeli predlog novih akordov od obratnega vodstva. Kakšen je ta predlog, nam bodo pokazale naslednje številke:

Žičar, ki izdeluje blank-žico št. 34 in je izdelal 1400 kg na dan, je zaslužil Din 63.30. Da se produkcija poveča, ter da bo zamogel žičar tudi več zaslužiti, mu je postavilo obratno vodstvo pet stopinj, tako da mu je mogoče pri produkciji 1900 kg na dan zaslužiti Din 72.—

Vzemimo, da bi bila minimalna produkcija blank-žice št. 34 dnevno 1400 kg, maksimalna pa, kar more žičar največ producirati, 1900 kg.

Pri minimalni produkciji bi podjetje plačalo za izvršenih 1400 kg po Din 4.52 za vsakih 100 kg. Pri maksimalni produkciji, ako bi bilo možno to količino sploh izvršiti, bi pa prejel žičar le Din 3.79 za vsakih izvršenih 100 kg. Ali pa, ako vzamemo razliko med 1400 in 1900, dobimo, da je žičar delal 1400 kg žice po Din 4.52 za 100 kg, nadaljnih 500 kg producirane žice pa mu

plača vodstvo le po Din 1.74 za vsakih 100 kg.

S tem predlogom hoče vodstvo podjetja pokazati žičarjem, da je akordno delo vodstvu neljubo, ker ga moti v njegovi kalkulaciji, ter da so žičarji neumni, ker streme za večjo produkcijo. Vodstvo podjetja hoče z drugimi besedami reči:

Zakaj bi vi žičarji delali akord, in nam s tem napravljali nepotrebno delo, ker moramo računati vašo produkcijo; **delajte za temeljne plače in celo vaše akordno vprašanje je rešeno.**

Ako pa bomo mi kot obratno vodstvo hoteli povišati produkcijo, bomo pač še nekaj brezposelnih žičarjev sprejeli v delo, ali pa bomo to produkcijo tako uredili, da vam ne bo treba iti spomladi na dvorišče k zasidnim deli.

Žičarji pa najbrže ne bodo razumeli svojega obratnega vodstva, pa bodo zahtevali le akord. Oni bodo hoteli delati v akordu, vodstvo jih pa najbrže ne bo pustilo, pa bo nastal konflikt. Meščansko časopisje bo pa zopet pisalo, da so jeseniški kravalmo-harji postali leni, da nočejo delati. Ves svet bo tem meščanskim racam verjel. Država bo zopet v nevarnosti, zopet bodo imeli posla orožniki, ker bodo morali zapirati one, ki bodo hoteli delati v akordu ter s tem več producirati, da bo imel njihov gospodar več dobička.

Zatorej žičarji, pomislite malo ter sprejmite predlog vašega obratnega vodstva in ne delajte po sili v akordu, da ne boste po nepotrebnem zmrzovali po jeseniških ječah.

Ali je to mogoče?

Pred menoj gresta dva kovinarja po cesti domov od dela iz Strojnih tovarn v Ljubljani. Eden od teh je bil močno razvnet, držal je v roki kakih 20 mm dolgo, centimeter debelo kvadratno jeklo, ter se pri tem hudoval, kakšen material so mu v skladišču dali, da si napravi orodje.

Potreboval je izredno odporno jeklo, takomenovani »Selbsthärter«, dali pa so mu čisto navadno jeklo, katerega zamoreš z navadnim žepnim nožem ostrugati. Zahteva se pa, da izdela okusno in prvovrstno izdelavo. Ko pa s takim orodjem tega izvršiti ne more, gredo pa prizadeti k vodstvu, ter se pritožujejo, da delavec ni dober, da ničesar ne zna, ter da vse skvari.

Pa ne da bi tu igrali zopet vlogo kakih procenti?

Eden, ki vse vidi in vse ve.

RUDARJI.

Mezdno gibanje rudarjev državnih rudnikov.

Ce se kje v državi postopa res skrajno nesocialno z rudarji, zaposlenimi v državnih rudnikih (kar se povsod godi), nosi v tem oziru prvenstvo Uprava državnih podjetij v Sarajevu in z njo vred Generalna direkcija ministrstva za rude in šume v Beogradu.

Povsod, v vseh modernih in kulturnih državah, kjer imajo slična podjetja v svoji upravi, se gleda predvsem na to, da ima delavstvo, zaposleno v teh podjetjih, kolikor mogoče višje socialno-gospodarske ugodnosti napram delavstvu v privatnih podjetjih. To pa iz razloga, da državna uprava lažje posreduje v sporih med delavstvom in podjetniki. Zakaj, že povsod kolikortoliko obstoja načelo: Delovna moč je pod zaščito države.

No, in pri nas? Tu je pa ravno Uprava držav. podjetij tista, katera daje sama, kot največji delodajalec v državi, najslabše vzgled privatnim podjetnikom, kako najne-cijalnejše se ima postopati napram bednemu delavstvu.

Tako vidimo, da delavstvo, zaposleno pri držav. rudnikih, ne samo, da ne more nikdar narediti polnih sihtov, ker se vedno praznuje in dela samo po 4 sihte tedensko (izjema Zabukovca), temveč ima poleg tega tako nizke temeljne in akordne plače, da pri tem sploh ni misliti na vsaj kolikortoliko človeško preživljanje delavca samega, da ne govorimo o njegovi družini. Zakaj, s 400 do 700 Din mesečnega zaslužka, kakor ga prejemajo ti rudarji za svoje težko in življenju nevarno delo globoko pod zemljo in poleg tega še veliki odbitki, ki pridejo tu v poštev, si je najmanj mogoče predstavljati, da Uprava držav. rudnikov in najmanjši meri razume in upošteva življenske potrebe svojih rudarjev.

Beda, lakota in obup so tirali to delavstvo vedno bolj, da je zahtevalo izboljšanje svojega bednega položaja. Ali Uprava se je vedno izgovarjala, da nima tozadnjih kreditov, niti odjemalcev za pre-mog. Ker pa ta izgovor za prazne želodce rudarjev in njihovih družin za vedno držati ne more, so se rudarji Bosne in Hercegovine z ostalimi rudarji držav. rudnikov v državi sporazumeli za soglasno vložitev mezdnihtv zahtev in s tem v zvezi revizije obstoječega »Radnega ugovora« po »Savezu rudarskih radnika za Bosno in Hercegovino« v Zenici.

Kakor nam sodružni »Savez rudarskih radnika« v Zenici poroča, so zahteve, ki jih je vložil preko Delavske zbornice v Sarajevu na Direkcijo držav. rudarskih podjetij v Sarajevu, jako minimalne in če je le kaj človeške uvidenosti pri upravi, bo morala priznati upravičenosti istih, ter dati delavstvu vsaj to, kar mu po vseh človeških in naravnih zakonih za njegovo težko delo gre, to je možnost do človeka dostojnega življenja.

Mi pozdravljamo ta korak in kličemo delavstvu: Potom vztrajnosti in borbe do zmagel! A vi, rudarji Zabukovci in Velenja, posnemajte pri tem vaše sotrpine, ki so začeli voditi organizirani boj potom svoje razredne strokovne organizacije, Saveza rudarskih radnika; organizirajte se vsi v Zvezi rudarjev Jugoslavije!

Naj živi razredni boj!

Zopet žrtve dela v Zagorju.

Še ni dolgo tega, kar smo pokopali v Zagorju električarja Jakob Kopriva, katerega je ubil električni tok ob izvrševanju svojega poklica in to v nočni službi izven svoje delovne službe, ko se je dne 13. novembra ob 6. uri zvečer raznesla vest, da je v Kisovcu v rovu Viljemine zasulo 27 let starega rudarja Jakob Brvarja iz Podstrane.

Pokojni, ki je bil zadnji čas član Zveze rudarjev, podružnice Zagorje, je bil šele prvič določen kot predelavec na kraju (Ort). Delal je progo po zasipu, ob katerem se je nahajal nezasut odkop. Pritisk od zgoraj je potisnil stojke na oporno lesovje nezasedega odkopa, ki vsled teže ni vzdržalo, kar je imelo za posledico zasutje, ki je zahtevalo svojo žrtve.

Ne bomo tukaj ugotavljali podrobno (ker to vemo vsi), kdo je pravzaprav povzročitelj te nesreče, ker je to dolžnost pristojne rudarske oblasti, ki je zadevo na licu mesta preiskala. Ali ne moremo si kaj, da ne bi pripomnili troje stvari k temu nesrečnemu slučaju. Prvič, ali je pravilno od vodstva rudnika, da pusti nadaljevanje delo tako mlademu delavcu na tako nevarnem mestu? Drugič, ali ga je obratno vodstvo predhodno obvestilo na nevarnost terena, na katerem dela in da bi bilo zaradi varnosti potrebno postaviti stojke na nevarnem mestu na nosilce? Tretjič, ali ni morda vzrok nesreče ta, da je pokojnik sam prezrl to nevarnost (oziroma moral prezreti) vsled strahu pred ne dovolj visoko storitvijo, katera, če ne odgovarja predpisani zahtevi od strani obratnega vodstva, lahko prinese zgubo polovice sihta, ali nazadnje odpust iz službe. To so tri reči, ki dajo misliti in katerih zadnja, to je priganjaški sistem TPD, pri tem rudniku zahteva največ nesreč.

Rudarji, v organizacijo, da zlomimo ta priganjaški sistem!

Rudarskemu delavstvu v vednost in znanje.

Zadnje čase se je pričelo članstvo Zveze rudarjev lepo dvigati. Naravno je, da ako sedaj samo na pridobitvi članstva ostane-mo in se ničesar drugega ne ukrene, zgubi s tem organizacija značaj svojega razrednega zastopstva delavstva. Taka organizacija ni vredna obstoja, še manj pa, da nosi naslov »razredna«. Tega se tudi vodstvo Zveze rudarjev v polni meri zaveda. Tozadevno se je poučevalo delavstvo na shodih, članstvo v podružnici, ali kakor izkušnje uče, se članstvo tega še v polni meri ne zaveda.

Zato se osobito v zadnjih časih dogaja, da, ako se vodstvo trudi izslediti vzroke krivic, ki se gode delavstvu ter jih skuša odpraviti, da članstvo dovolj ne sodeluje, ali pa, ko se že izvrši kje kakšna intervencija ali pride kakšna komisija z navzočnostjo kakšnega obratovodje ali ravnatelja, si prizadeži ne upajo zadeve povedati tako, kot je v resnici in sicer vsled strahu pred svojim višjim.

Tako postopanje je za prizadeto delavstvo samo najbolj škodljivo in za podjetnike najboljše sredstvo za pobijanje razredne strokovne organizacije.

Tukaj, rudarji, ki ste že člani in ki se prihajate, zavedajte se, da organizacija ni posameznik, temveč vsi, ki so organizirani in da je tukaj treba delati vsem in skupno pomagati odpravljati krivice ter ustvarjati boljše življenske pogoje vsem. Zatorej proč s strahom, proč z malodušnostjo! Postanite neustrašeni razredni borci in vaša organizacija bo razredna, ki jo bodo morali tudi najbolj trmoglavni podjetniki hočeš-nočeš upoštevati.

Rudar.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Opekarna Derwuschek v Lajtersperku pri Mariboru.

V zadnji številki »Delavca« smo priobčili »okrožnico«, ki jo je izdal opekarnar Derwuschek delavcem, in ki je pisana kakor pač iskreno misli kapitalist. Namreč, da je delavec le orodje, s katerim se dobiva profit, da je suženj, ki se ne sme ganiti in ničesar zahtevati.

Ali delavstvo »opekarne Derwuschek, organizirano v »Splošni delavski zvezi«, je na to okrožnico odgovorilo s stavko. Stavka je trajala en sam dan. Delavstvo je energično s tem pokazalo, da si ne pusti prepovedati biti strokovno organizirano in da hoče delavske zaupnike.

Intervenirala je organizacija, Delavska zbornica in srezko poglavarstvo, na kar se je Derwuschek uklonil in se je sklenil novi dodatek h kolektivni pogodbi, v kateri je moral priznati organizacijo in tudi obratne zaupnike. Tudi mezdna tabela se je precej izboljšala. Zapisnik, ki je bil sestavljen in podpisan, je tako značilen, da ga v celoti objavljamo. Naj vse delavstvo vidi, kaj naredi organizirana moč.

Zapisnik,

sestavljen dne 30. oktobra 1928 v pisarni Lajtersperške opekarne, tvrdke Franc Derwuschek: Navzoči:

Franc Derwuschek, lastnik tovarne; inž. Ivan Šorli, šef oblasti Inšpekcije dela, dr. Ipavc, sreski poglavar, Maribor levi breg, Alojz Čeh, zastopnik Delavske zbornice, delavski zaupniki: Leopold Purgaj, Franc Kramer, Ivan Gerhart, Franc Stojšek in delavski zaupniki Marija Kis in Ana Vakaj.

Z ozirom na stavko, katero so započeli delavci navedene tvrdke, je prišla do sporazuma ter se je sklenilo sledeče:

1. Podjetnik mora vpoštevati v smislu § 35 zakona o zaščiti delavcev izvoljeno strokovno organizacijo v podjetju.

2. Vsako kolektivno pogodbo je potrebno sklepati sporazumno z delav-potrebno obrniti se na zastopnika Delavske zbornice, odnosno Inšpekcijo dela v Mariboru.

3. Delodajalec bode pri intervencijah obratnih zaupnikov zastopal delovodja Anton Toplak.

4. Delodajalcu se priporoča, da ne odpusti delavcev brez tehtnih razlogov; na vsak način je treba, da se oziroma delodajalec v prvi vrsti na starejše delavce.

5. Delodajalec mora vpoštevati člen 21 pravilnika o volitvah delavskih in nam-eščanskih zaupnikov v podjetju, ki spaja-dajo pod zakon o zaščiti delavcev.

6. Delodajalec se zaveže, da se bode glede odpustitve obratnih zaupnikov strogo ravnal po določilih § 21 pravilnika o volitvah delavskih zaupnikov. V slučaju pritožb je odprta pot na Inšpekcijo dela, ki bo to razsodila inštančnim potom.

7. Za dela, katera se nanašajo na se-zono 1927/28, ostane pogodba z dne 1. junija 1928 v veljavi. Za kotanje materija-la za sezono 1928/29 se bode plačalo:

Za 25 do 27 ljudi je akordna cena Din 11.— za m³, od 28 do 30 ljudi Din 12.— za m³, od 31 do 35 ljudi Din 13.50 za m³.

Število delavcev za poedine skladišče-ne prostore mora ostati kakor do sedaj.

Vozači (Kippwägerfahrer) dobijo po Din 3.— na uro.

Zenske, katere sortirajo in nakladajo, dobijo akordne, odnosno režijske cene do-ločene, in sicer Din 2.— na uro.

Delavke bodo delale v dveh izmenah od 8 do 10 ur.

Zenske, katere delajo pri nakladanju vagonov, dobijo za tono Din 3.60.

8. Delavec se ne sme prisiliti k nad-urnemu delu; nadurno delo se mora plačati s 50% poviška navadne mezde z ozi-rom na § 10. zakona o zaščiti delavcev.

Jutri, dne 31. oktobra t. l., se zopet prične z delom.

Sklenjeno, prečitano in podpisano.

Inž. Šorli, s. r., Al. Čeh, s. r., Fr. Derwuschek, s. r., Dr. Ipavc, s. r., Leopold Purgaj, s. r., Fr. Kramer s. r.

Ker je sedaj sezona najslabša, bo treba spomladi narediti red tako, da se ne bo u-pal več igrati z delavstvom.

Živel »Orš« in organizirani sodružji!

Podružnica SDZJ v Rušah.

Dne 13. t. m. je naša podružnica v Rušah sklicala javen shod, kateri je bil dobro obiskan. Na shodu je poročal naš oblastni tajnik s. Jakomin o poteku kongresa URSSJ dne 14. in 15. oktobra v Zagrebu, o vseh perečih vprašanjih našega »Opčeg Radnič-kog saveza«, naših strokovnih organizacij ter delavskega pokreta sploh. Delavstvo je poročilo s. Jakomina vzelo z odobravanjem na znanje.

Na shodu se je dalje razpravljalo o »Dinarskem fondu«, katerega so ruški za-vedni sodružji ustanovili v tovarni za dušik, z namenom, da se ta ustanova, ki je v kor-ist delavstvu, organizira s pomočjo orga-nizacije, Del. zbornice in podjetja ter uvede kot nekako zavarovanje za onemoglost in starost delavstva, zaposlenega v tem pod-jetju.

Prav s tem so sodružji v Rušah poka-zali, da pravilno razumevajo ta pereč pro-blem, preko katerega gre naša buržuazija v nenasitni svoji požrešnosti, ki pač delav-ce, dokler so mladi izkorišča, ne briga pa se zanje, ko so onemogli in stari. Razume se, da se sodružji, ki so to ustanovili in organizirani člani trudijo, da ta fond čimprej izboljšajo in uveljavijo. Da se pa neorga-nizirano in nezavedno delavstvo brani vsa-kih takih odtegljajev od plač in z neza-upanjem na take stvari gleda, je razumljivo. Vedo pa tudi, da se vedno najdejo dema-gogi, ki jim tako nezaupanje pride prav ter hujskajo proti takim potrebnim ustanovam. Ta slučaj je bil tudi pri tej stvari. Našel se je človek, ki je te nezavedne ljudi sklical skupaj ter skušal iz tega kovati svoj kap-i-tal. Ko pa so se na našem shodu tudi ti de-lavci imeli priliko prepričati o poštenem in koristnem našem stremeljenju, je pač do-tični ostal popolnoma osamljen. Shod je v tem vprašanju sprejel soglasno (razen ene-ga) resolucijo, predloženo po s. Strnadu, ki je naslednja:

Shod sprejema na znanje pravilnik »Dinarskega fonda«, uveljavljen z dnem 1. oktobra 1928, kakor tudi upravni odbor, izvoljen na obnem zboru dne 20. septem-bra (izvzemši Alojza Roner) in nalaga iste-mu, da do prihodnjega občnega zbora uve-ljavi pravilnik sporazumno z »Delavsko zbornico« in SDZJ, kateri naj bi omogočal splošno starostno in onemoglostno zava-rovanje delavstva, zaposlenega v tovarni za dušik v Rušah in k temu mora tudi pod-jetje prispevati gotov del.

Potek shoda in poslovanje naše orga-nizacije, ki zopet močno narašča, ponovno izpričuje, da obstoji v Rušah dovolj močan kader razredno-zavednega proletarija-ta, kateri je sposoben voditi organizirano borbo za izboljšanje delavskega položaja ter pravilno razumeva način boja, kateri nas uspešno približuje našemu končnemu cilju. Da se pa povsod najdejo posamezni-ki, ki poskušajo organizacijsko delo ovira-ti in zavirati zato, ker slučajno niso na krmilu, je razumljivo. Taki tipi so se poja-vili tudi v Rušah ter so poskušali s svo-jim satanskim delom. Pa so si polomili zo-be. S svojim egoističnim delom so se sami zapisali v pozabljenje in smrt.

Kakor gre zavedno delavstvo povsod preko takih pojavov, tako tudi ruško de-lavstvo, v svesti si svoje pravice in mesta v človeški družbi, gre preko njih naprej — k zmagi!

Živel zaveden ruški proletarijat!

Javna delavska kuhinja v Šoštanju.

Po posredovanju oblastnega tajništva Splošne delavske zveze v Ljubljani se je vršila 11. novembra prav lepo obiskana konferenca, ki je imela namen pripraviti teren za ustanovitev »Javne delavske kuhinje« v Šoštanju. Konferenci je prisostvovalo okoli 40 zaupnikov strokovnih in gospodarskih organizacij ter tajnika Splošne delavske zveze in Konzumnega društva ss. Jakomin in Svetek, kot zastopnik SSJ s. Straus in kot zastopnik šoštanjske občine g. župan dr. Mayer. Po temeljitem uvodnem referatu s. Svetka in Jakomina, se je vršila diskusija, v katero je posegel med drugimi tudi g. župan Mayer, ki je izjavil, da je ustanovitev »Ljudske kuhinje« v velikem interesu šoštanjskega prebivalstva, posebnost delavstva, ter je obljubil s svoje strani vso oporo. V debati se je dognalo, da je v Šoštanju preko 200 delavcev, ki opoldne sploh gorkega kosila ne zavzijejo, ker so iz oddaljenejših krajev ter jim ni mogoče hoditi domov na kosilo. Že sama ta konstatacija zadostno pove, kako nujna je ustanovitev javne »Ljudske kuhinje«, ki naj poskrbi za mali denar takim delavcem toplo in svežo hrano. Na sestanku se je izvolil pripravljalni odbor z nalogo, naj ustanovitev čimbolj pospeši. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni naslednji: Alojz Zupšek, Franc Hleb, Anton Slutej, Blaž Windisch, Rudolf Karat, Vinko Zajc in Anton Arzenšek. Pripravljalni odbor je dobil nalog, posredovati pri vseh javnih institucijah in pri drugih interesentih za podporo te prekorsne ustanove. Pripravljalni odbor se bo s tozadevnimi pismi obrnil še na občinsko upravo, dalje na OUZD itd. Delavska zbornica je pa že na svoji zadnji seji določila znesek 6000 Din kot ustanovni prispevek. »Javna ljudska kuhinja« je zamišljena kot društvo, katerega člani bodo vsi abonenti, ustanovitelji in podporniki. Vodili bodo kuhinjo predvsem odborniki, ki bodo izvoljeni iz srede abonentov in ustanoviteljev. Vse institucije, ki bodo to ustanovo podpirale, bodo pa dobile v nadzorstvo po enega zastopnika.

Delavstvo se za novo institucijo zelo zanima in je hvaležno vsem onim, ki so to vprašanje načeli. To je pokazal že zadnji strokovni shod, ki se je vršil v soboto, dne 10. t. m., na katerem je poročal strokovni tajnik s. Jakomin med drugimi tudi o potrebi Ljudske kuhinje. Najbolj pa kaže, kako zelo je potrebna javna kuhinja, dejstvo, da je že dosedaj — par dni po izvolitvi pripravljalnega odbora — pristopilo preko 150 abonentov. Na konferenci se je tudi sklenilo apelirati na Konzumno društvo, da nabavi v svojih prostorih radio-aparat, ki naj omogoči tudi prostorsko delavstvu kulturni stik z velikim svetom in omogoči kako urico prijetnega razvedrila. To se je med tem že zgodilo. — Kakor vidite, tudi v Šoštanju napredujemo.

Kemična tovarna Moste.

Nadzorni odbor je imel svojo sejo dne 17. novembra 1928. Ugotovil je, da je blagajna popolnoma v redu, brez najmanjših napak. Torej vsi dvomi, ki se pri nas pojavljajo med nečlani organizacije, so samo prazni izgovori, ali pa, kakor pregovor pravi: »kdor druge slabo sodi, je sam sode vredne«; in tako bo tudi res. Drugeče pa članstvo pri nas zelo narašča. Vse hiti v organizacijo, ker se je uvidelo, da posameznik res danes nič ne pomeni. Da smo pa organizirani, to še ni vse. Zborovanja imamo, ali ta naša zborovanja še niso vse. Treba tudi vsakemu članu aktivno delati. Sicer se pa tudi glede tega organizacija zboljšava. Sklicali smo sestanek, ki so se ga udeležili člani. Vendar treba tudi neorganizirane pripeljati, da vidijo naše delo. Pozivljamo vsakega, da kadar se skladi shod, da se ga v kar največjem številu udeležite; potem bo naša organizacija takšna, kakršna mora biti.

Bliža se tudi čas volitev obratnih zaupnikov. Moramo se že sedaj pripravljati na ta važen posel, da bodo izvoljeni naši in to dobri zaupniki. Kličem vam, pripravljajte se že sedaj in skušajte zbirati že sedaj zaupnike, kakršne si želite, da bodo res zastopali delavske interese. V mesecu januarju se bo vršil tudi občni zbor podružnice. Tudi to ni nič manj važno kakor obratni zaupniki, če še ne bolj. Kajti kakršen bo odbor organizacije, takšna je organizacija. Odbornik mora biti tak, ki se ne bo bal pokazati, da je socialista in da kot tak tudi v tovarni dela za organizacijo. Če bomo imeli take odbornike, potem bo tudi pri nas res organizacija, ki bo imela 100 članov in ki bodo res člani in ne taki, ki plačajo dva prispevka, potem pa zopet prenehajo. Končno pozivljamo še enkrat vse tiste, ki so organizirani v kemični tovarni, naj napravijo napram organizaciji svojo dolžnost. Bodite agitatorji in zavedni člani! Eden, ki je Vaš.

LESNI DELAVCI.

Mizarji v Ljubljani.

Mesečni shod ljubljanskih mizarjev se je vršil 21. oktobra. Udeležba je bila bolj slaba. Dolžnost ljubljanskih mizarjev bi bila, da bi vsaj svoje mesečne shode v večjem številu posečali. Ljubljanski mizarji menda res več ne čutijo potrebe po svoji strokovni organizaciji, zato tudi ne prihajajo več v takem številu na shode, kot leta 1920/21, kakor tudi še leta 1924. Oni se nikakor ne-žejo zavedati svojega mizernega položaja!

Po blagajniškem poročilu s. Viranta je poročal s. Tokan o kongresu URSSJ v Zagrebu, ki se je vršil 14. in 15. oktobra. Kongres se je bavil z mnogimi vprašanji in tako tudi mnogo z vprašanjem onih lesnih delavcev, ki so včlanjeni v »Općem Radničkem Savezu Jugoslavije«, centrala Zagreb. Sodr. Tokan je povdarjal na kongresu, da bi moral ORSJ prepustiti to stroko Savezu drvodelskih radnika Jugoslavije, ker spada k

organizaciji lesnih delavcev. Seveda, ker se je ORS odločno protivil odstopiti večino svojih podružnic organizaciji lesnih delavcev in ker se to tako hitro ne da napraviti, je kongres na predlog s. Tokana, da je potreben za celo državo enoten savez lesnih delavcev, odobril sklep, da je potrebno izdelati tak pravilnik, ki bo za vse lesne delavce enak. Le na ta način je možno, da se pride enkrat do enotnega saveza lesnih delavcev v Jugoslaviji. Kongres se je bavil še z mnogimi drugimi vprašanji; rešil je važne stvari ter izvolil nov odbor. Končno je prišel do zaključka, da ostane centrala URSSJ še v Beogradu.

Sodr. Mihevc je v svojem referatu podal stvarno in koristno predavanje o socialni zakonodaji, za katero bi moral osobito v današnjem kritičnem času znati vsak posamezen delavec! Vsaj na ta način bi znal ščititi svoje pravice in jih obdržati! Grozi se nam, da nam bodo vzeli osebnost in nam dali deseturnik! V tem času deseturnik, ko pošiljajo mizarjski mojstri že v septembru mesecu — povdarjamo v septembru mesecu — svoje delavce na tri do štiri in še več mesecev trajajoči brezplačni dopust. Pride pa spomlad, pa garaj zopet po deset in še več ur na dan! To se dogaja v naši Sloveniji!

Po drugih državah delajo delavci po 8 ali še celo samo 7 ur na dan, ko pa po- stane star, ga pošlje njegov delodajalec v pokoji, a ne brez pokojnine, ampak s pokojnino!

Končno se je sklepalo še o »Silvestrovi veselici«, katero so ljubljanski mizarji skozi 24 let vsako leto priredili. Ker se te »Silvestrovske veselice« ne obnesejo zadnja leta več tako, vsled prevelikega obdavčenja in takse, so sklenili ljubljanski mizarji, da letos »Silvestrovske veselice« ne bo, ampak da bodo priredili le družabni večer za svoje člane. Dalje se je sklenilo, ker se vsako leto iz dobička »Silvestrovske veselice« obdari naše stare sodruge z izredno podporo, da tudi letos tega ne pozabimo, pa bode prispeval vsak sodrug po 10 Din kot prostovoljni prispevek za naše stare borce!

ŽIVILCI.

Kam to vodi? — V bivše robstvo!

Pred 20 leti so pri nas pekovski pomočniki pričeli ofenzivno borbo proti raznašanju peciva po hišah in proti hrani in stanovanju pri mojstrih. V povojnih, revolucionarnih letih nam je to precej uspelo, tako, da so bile omenjene razmere še ne-ka-ko vzdržljive.

V zadnjih dveh letih pa so se razmere pri nas tako poslabšale, da se je resno bati, da pridejo delavci naše stroke daleč nazaj v predvojne čase.

Danes vidiš na cesti poleg dobro in dokaj higiensko urejenih vozov (z malo izjemo, posebno neke gare pokrite z navadno plahto) vse polno »ciz« in še več strganih zamazanih košev (ki spadajo o veliki noči pred cerkev za žegnano žerjavico), katere vlačijo še bolj umazani, zaspani in celo raztrgani vajenci. Prepričani smo, da bi konzumenti, ako bi se le malo ozrli na raznašalce kruha, izgubili in to upravičeno apetit do kruha. Brezpogojno je potrebno, da skušajo pekovski mojstri to stvar urediti sami, ker je pač v njihovem interesu. Še huje pa je to, da zgoraj opisani niso samo vajenci, marveč tudi pomočniki, kateri so v danem položaju prisiljeni za mizerno plačo garati vse noči, poleg tega pa še raznašati pecivo strankam in ga ponujati celo po hišah.

Tudi taki pomočniki niso v pogledu značnosti nič boljši od vajencev, ker se je pri plači Din 100 tedensko nemožne obleči in pri 20-urnem zaposlenju nemožne vzdrževati v mejah značnosti. Mi se res čudimo, da konzumenti v dvajsetem stoletju vse to trpe, in jih pozivamo, da s svoje strani sprejmejo odločno besedo proti neznosnim in nehygienskim raznašalnim sredstvom in zahtevajo brezpogojno odpravo staroverskih košev in košev, tako v svojem, kakor tudi v interesu ubogih vajencev in pomočnikov.

Isto je s prislino hrano in stanovanjem pekovskih pomočnikov pri mojstrih. Treba je samo vprašati po kakovosti hrane in po stanovanju (brlogih) pomočnikov in vajencev. Koliko teh sploh nima prostorov ter enostavno spijo v pekarnah na žakljah ali kerkoli.

Seveda je razumljivo, da pride mojstru ceneje »hrana« in tako stanovanje za delavca — kot da mu za isto zviša plačo. Vendar pa je čas, da se s tem izkoriščanjem preneha, kajti tudi radi teh nedostatkov trpe delavci in konzumenti, tako radi čistoče pri delu kot radi zdravja, posebno, ker je v mnogih slučajih tu doma jetika.

Vse to bo treba popolnoma odstraniti in bo treba započeti nemudoma odločen boj, a uspeh bo le tedaj, kadar se bodo pekovski pomočniki zavedali, da so oni tudi ljudje in bodo prestali biti moderni sužnji, to bo, kadar bodo spoznali, da so oni razred, si osvojili razredno zavest in naši pot v organizacijo!

Mesarski pomočniki in izobrazba.

Brez dvoma manjka delavstvu pri nas izobrazbe, ki je podlaga vsakemu napredku. Vendar pa se delavstvo, industrijsko kot obrtno, v vsakem pogledu visokoodstotno skuša izobrazevati tako kulturno, strokovno kakor tudi politično.

Smatram pa, da je v tem pogledu mesarska stroka najzadnja! Kako tudi ne?! Saj mesarski pomočnik pri današnjem delovnem redu nima časa niti za spanje, kajti zaposlen je noč in dan od 3. ure zjutraj pa do 11. ure zvečer. Jasno je, da pri takem stanju delavce ne more priti do nikake duševne hrane, kar bi bilo baš mesarskim pomočnikom silno potrebno in vse- kakor v splošnem interesu mesarske obrti. Seveda tega mojstri nečajo oziroma ne morejo razumeti, ker so živeli sami isto

brezpomembno življenje, pač pa so pričeli razumovati in se zavedati mesarski pomočniki.

Prvi njihov korak k napredku je storjen. Upostavljen je temelj, na katerem se zbira kader mesarskih pomočnikov v svoji strokovni organizaciji, katere kaže, da bo v doglednem času sposobna pomagati tudi ostalim sodrugom mesarjem v Sloveniji, da se rešijo suženjskih spon in jim nuditi vsaj nekaj tega, kar imajo stroke, ki so po svojih organizacijah starejše in se potrebe strokovnega gibanja zavedajo.

Člani ljubljanske podružnice pa naj krepko stojijo njihovega odboru ob strani in pomagajo pri delu in naj pred vsem ne pozabijo, da je le v organizaciji, katero tvorijo oni, pot k izobrazbi, napredku in zboljšanju danes tako mizernega položaja. Vztrajni člani — vztrajno delo — sigurna zmaga!

Peki — Ljubljana.

Za časa dosedaj izšlih uredb Ministrstva socialne politike in velikega župana ljubljanske oblasti, in med tem, ko se pri velikemu županstvu pripravljajo ponovna uredba o odpiranju in zapiranju trgovin, so se vršile med pekovskimi pomočniki in zadrugom pekovskih mojstrov štirikratni razgovori, kjer se je skušalo s strani organizacije na željo članov s pekovskimi mojstri napraviti sporazum tako glede nedeljskega počitka kakor tudi glede nočnega dela po pekarnah. Pri drugem razgovoru dne 1. avgusta je prišlo do sporazuma in je bil dogovor že podpisan in potrjen tudi od mestnega magistrata. Vendar pa se je dogovora držalo celih 22 pekarn od 44, torej polovico in to cela dva dni, nakar so vsled konkurence pričele z delom po starem sistemu, to je kadar se je komu zljubilo.

Naravno je, da je bila organizacija prešibka, da bi dogovor proti volji pekovskih mojstrov, kateri so bili pri stvarjanju istega navzoči in so ga tudi podpisali, uveljavila, kar je predvsem zasluga »stavkokazov« (katerih večina je že dobila zaslužno plačilo). Sporazum se je dosegel le z največjo popustljivostjo in lojalnostjo pekovskih pomočnikov. Slo je za prvotno določeni nedeljski počitek, po katerem se delo pred 4. uro zjutraj ne bi smelo pričeti.

Zadnji razgovor se je vršil po inicijativi g. vel. župana, kateri je izrazil željo, naj bi se sporazumeli, ker brez sporazuma po nalogu ministrstva socialne politike ni kompetenten določiti počitka dela po pekarnah. Vendar pa do sporazuma ni prišlo, ker so mojstri brezpogojno zahtevali, naj mi pomočniki pristanemo na njihov predlog in sicer: nedeljski počitek naj bi trajal od sobote zvečer od 6. ure do ponedeljka do 1. ure, torej mesto 36 samo 31 ur, a v splošnem naj bi se pričelo z delom ob 1. uri ponoči. Jasno je, da mi nismo mogli na to pristati, a gg. mojstri (seveda so narodnjaki) smatrajo, da je to velik socialni napredek. S tem popolnoma dokumentirajo nazadnjaško naprednost in socialno razumevanje.

Pekovski pomočniki so pa po vsem tem prepričani, kako se da s pekovskimi mojstri delati v sporazumu. Sodrugi! Med delom in kapitalom ni in ne more biti sporazuma. Med tem, ko se izkorišča naše delavce po plači in delovnem času in nas izigravajo z raznimi razgovori, delajo naši mojstri v korist njihovega žepa.

Za napredek smatrajo tudi to, da naj bi mojstri zaposlovali hilapce, kateri naj bi poleg hilapčevskega dela delali tudi v pekarnah. (O tem bomo še spregovorili.)

Pomočnike plačujejo kar po 100 Din tedensko. Oni pa si kupujejo in zidajo hiše. Na račun delavca in konzumenta uganjajo okabno konkurenco, od katere imajo profite prekupčevalci kruha, katerim dajejo peki po 20 odstotkov.

Vprašamo: Ali je bila komisija z mestnega magistrata o tem informirana? Ako ne, se bomo mi potrudili, da jo poučimo ne le o procentih, marveč tudi o tem, koliko kruha se speče iz 100 kg moke. Pika.

Peki — Maribor.

V nedeljo 11. novembra se je vršil sestanek pekov in pivovarjev v Mariboru, na katerem je poročal centralni tajnik sodrug Pretnar o stanju in delovanju zveze in o položaju živilskih delavcev. Sestanek je bil s strani pekov prav dobro obiskan, in tudi pivovarji so se pričeli živahneje gibanje in resno razmišljati o svojem slabem položaju, uvidevajoč, da je istega le potom močne bojevine organizacije možno zboljšati. Med drugim so stavili ss. peki na sodr. Pretnarja vprašanje, je li bil pekovski pomočnik Čebec, sedaj zaposlen v pekarni Šober, res stavkokaz v lanskem pekovski stavki v Ljubljani. Sodr. Pretnar je potrdil, da je omenjeni pomočnik res bil med stavkokazi in sicer v pekarni Bizjak in je pozval ss. Mariborčane, da z vsakim stavkokazom postopajo kot z izdajalcem delavskega pokreta, nakar so sodrugi odločno isto tudi storili in protestirali proti temu, da bi delali le Mariborčani s stavkokazi, kateri morajo povsod čutiti, da niso kvartilni položaja le sodrugom v Ljubljani, temveč pekovskim pomočnikom v splošnem. — Živela solidarnost, živela razredni boj!

Protestiramo.

V 21. številki »Delavca« smo deloma opisali razmere v oddelku špirta in kvasa pivovarne »Union«. Naglasili smo, da je bil eden naših sodrugov prisiljen radi neznošnega šikaniranja vzlic veliki brezposelnosti zapustiti delo. Pretekli teden pa je bil zopet eden odpuščen, in sicer zato, ker se je drznil protiviti neznošni šikanaciji inž. Konika in njegovima dvema priganjačema.

Delavci v tovarni se zavedamo položaja in ne bomo na široko govorili: pove-

mo samo g. inženirju, da je vsaka pesem le en čas lepa!

Energično protestiramo proti postopanju inženirja in njegovih priganjačev ter odločno zahtevamo, da se nemudoma uvede v špirtnem oddelku red in pa preneha s šikaniranjem, sicer zna bič, s katerim udira g. inženir po nas, pasti po njem. Pika.

Nezaslišano.

V tvornici keksov v Zagrebu je Bizjak, lastnik te tvornice in lastnik pekarn v Ljubljani, podivjal, ko je zvedel, da so si delavke ustanovile organizacijo. Grozil jim je, da jih bo pobil, odpustil itd. Zagrebška policija pa je pripeljala svoj avtomobil, a retirala okrog 20 delavk in jih odpeljala v zapore.

Delavke imajo namreč po mnenju delodajalca Bizjaka dobro plačo. Dobe dnevno po 17, 18, 19, 20, k večjemu ali redko 25 Din. Kako se da živeti na dan s 17 Din in plačevati stanovanje, kupovati obleko in druge vsakdanje potreščine, poleg tega pa še davek in bolniško blagajno, Bizjaka ne briga, policijo pa tudi ne. Glavno je, da Bizjaku mnogo ostane.

Kapitalist Bizjak je na zahtevo delavk, da nočejo umirati od gladi in od bede, odgovoril z zapori. Kako pa je odgovoril v Ljubljani pri pekovski stavki? Ali se še kdo spominja? Tudi tu je policija nastopila in se vmešavala v krušni boj pekovskih pomočnikov.

Nezaslišano?

OBLAČILNI DELAVCI.

Maribor.

Malokdaj se sliši kak glas o razmerah oblačilnih delavcev iz Maribora. Smeri pač zaspani ljudje, z našim predsednikom vred. Toda kadar se oglasimo, morajo biti razmere že nevzdržne. Naši mojstri so iznašli v vsaki seziji posebno metodo priganjstva. Komaj se po treh mesecih slabe sezije prične delo, že mojstri začnejo prihajati z vsakim kosom, češ, ta kos je »postarbeit«, pa mora biti od tega in tega časa gotov. To se ponavlja dan na dan in noče biti konca teh izgovorov. Seveda pomočnik rad ugoditi potrebi mojstra, ako se kak kos res mudi, toda izgotovljeno delo leži potem še cel teden ali pa še dalj časa v obrtnem lokalu. Najlepše pa pride potem v soboto. Mojster navadno pravi: »Die ganze Woche wird gearbeitet und am Samstag wird nichts geliefert; ich muss aber euch doch zahlen, ohne zu fragen, von wo ich Geld hernehme.« Tak nesramen očitek posameznih mojstrov delavca kar pogreje; to je plačilo za usluge, izvršene v posameznih slučajih. Ne leži pa krivda vseh teh razmer samo na mojstrih, temveč tudi na nekaterih pomočnikih, takozvanih »rajsarijih«, kateri se ne zavedajo, da s svojo rajsarijo gazijo tarifo, po kateri je natančno določena količina izdelave, na drugi strani pa otežkočajo svojim sotovarišem njihov položaj. Pozivamo vse tiste pomočnike, kateri se čutijo s tem prizadete, da prenehajo s kršitvijo tarife, drugače bomo primorani take netovariše javno ožigosati s polnim imenom v listu »Delavec«. Med temi se nahajajo še celo funkcionarji (sramota!) organizacije, kar je še bolj obsodbe vredno.

Našim mojstrom tudi smrdi 50odstotni povešek nadur. Gospodje mojstri! Zakon pravi: za vsako nadurno delo se plača najmanj 50 odstotkov poveška, in mi ne bomo pustili gaziti zakonskih predpisov, kateri so nam v korist. Mojstri nam prav radi predbacivajo našo »Produktivno zadrugo«. Mi bi bili, prav zadovoljni, ako bi nam naši mojstri dali iste ugodnosti, kot jih imajo člani zadruge (8-dnevni plačan dopust, blago po lastni ceni in na obroke, plačano bolniško blagajno itd.).

Nadalje nekoliko o vajencih pri nas. Nekateri mojstri mislijo, da vajenca ne ščiti prav noben zakon in da se ga lahko izkorišča brez meje. Teh misli je bil tudi g. Folger na Koroški cesti. Poslal je svojega vajenca na promenado pobirat divji kostani. Vajenec, kateri se je prišel učiti k g. Folgerju krojaštva, a ne pobirat kostanj, povelja ni izpolnil; bil je za to od mojstra pošteno tepen, na kar je pobegnil, dasiravno se je učil že celo leto dni. Če bo slo tako naprej, bodo mojstri kmalu pošiljali svoje vajence na železnico pobirat premog za kurjavo in vajenec se ne bo smel upreti. Glede vajencev bi mi priporočali pomočnikom, da jih odtgnejo raznim meščanskim društvom ter jih pripeljejo v delavsko kulturno organizacijo »Svoboda«. Danes se mladina po večini zanima za gledališče, kinó ali druge slične stvari, samo za svoj lastni poklic jim ni nič mar. A žal, mnogo je pomočnikov, kateri vajencem v tem dajejo še potuho.

Končno bi s. predsednika še naprosili, naj se prebudi iz društvenega spanja ter blagovolji sklicati društveni sestanek, kateri se ni vršil že od meseca avgusta.

Ljubljana. — Razmere v krojaški stroki.

Navešti hočemo par slučajev o razmerah pri raznih malih mojstrih v najbližji okolici Ljubljane in v njej sami. Ti mojstri menda nikoli ne čitajo časopisov, kateri so objavili ministrsko naredbo o zapiranju obratovališč.

G. Jarc, krojaški mojster v semenišču, je pomočniku, kateri je pri njemu vprašal za delo, stavil sledeče pogoje: Pri meni se dela od 6. ure zjutraj pa do 22. ure zvečer. Plačam 100 Din na teden, a hrano ter stanovanje si pa morate preskrbeti in plačati sami. Torej 16 ur dnevno.

G. Vrhove v St. Vidu je izjavil istemu pomočniku sledeče: Pri meni mora vsak pomočnik napraviti tri telovnike ali hlače ali pa 1 sako na dan. Delati se mora od 7. ure zjutraj pa do 22. in pa tudi do 1. ure

ponoči. Plačam 100 Din in vsa oskrba na teden. Kadar delajo pozno v noč, ne delajo zastoj, temveč jim dam malco, da ne gredo lačni spat. — Lep delovni čas, kaj ne?

Pri g. Šesku v Medvodah se dela od 7. ure jutraj pa do 19. ure zvečer z eno uro odmora opoldne. Plača za šako z dvema poskušnjama 75 Din. Tukaj se dela po 11 ur dnevno. To so samo trije slučaji, o katerih so nam o plači poročali. Mi bomo skušali dobiti podatke o razmerah pri vsakem posameznem mojstru v okolici. Delovni čas po 11 do 16 ur in še več dnevno ter skrajno nizke plače, to je glavni vzrok in dana možnost konkurenci, katero delajo mali ljubljanski in podeželski mojstri večjim tvrdkam v mestu. Da se vse te neznosne razmere odpravijo, čaka organizacijo ogromno dela, kateremu pa bo kos le v tem slučaju, ako se organizirajo tudi vsi krojaški pomočniki po deželi.

Inspekcijo dela pa naprošamo, da se zanimajo za vsak posamezen slučaj ter dopove gg. mojstrom po deželi, da tudi za njih veljajo zakoni in ministrske odredbe.

Iz bratskih organizacij.

Organizacija avstrijskih krojačev in krojačic si je kupila na Dunaju velik lastni društveni dom, v katerega se je preselila dne 5. novembra. Dom se nahaja v Königs-gasse Nr. 10, Wien VI. To je sedaj naslov organizacije krojačev na Dunaju.

Izprtje krojačev v Osijeku končano.

Kakor smo v zadnji številki »Delavca« poročali, je 5. tvekd izprlo 32 krojaških pomočnikov. Sedaj so omenjene tvrdke odstopile od svoje zahteve za podaljšanje od 8- na 9-urni delovni vsled odpora organiziranih krojačev. Tako je likvidiran ta spor s popolno zmago pomočnikov.

MONOPOLCI.

Dne 12. novembra 1928 smo sklicali shod, kjer smo razmotrivali »Pravilnik«, ki nam je obljubljen, da bo sprejet. Od Delavske zbornice je govoril s. Kopač, od naše organizacije pa s. Bučan. Oglašali so se tudi drugi naši člani in tako je bila po živahnem razpravljanju sprejeta sledeča resolucija.

Resolucija.

sprejeta na shodu tobačnega delavstva v Ljubljani v salonu Avsenik 12. XI. 1928:

Z ozirom na to, da je tukajšnje vodstvo tovarne razglasilo Pravilnik o plačnem in kategorijskem sistemu in ki stopi baje s 1. januarjem 1929 v veljavo, delavstvo zahteva sledeče:

Da izide Pravilnik takoj in sicer v spodaj navedenih točkah temeljito popravljen.

1. Kategorija I. ima 3 grupe: a, b in v; zahtevamo, da odpade grupa v.

2. Kategorija IV. naj odpade in se naj prevede delavstvo v kategorijo II. in III.

3. Zahtevamo, da vsak delavec in delavka postane po stalnosti takoj polmesečar in da postane po Pravilniku o redu in radu s 5 leti službe stalen.

4. V novem Pravilniku je § 3, ki uvaja akordno delo; zahtevamo, da ta § 3 odpade.

5. § 4. uvaja plačilo polmesečno; zahtevamo brezpogojno tedensko izplačilo.

6. Vsi delavci in delavke, ki se prevedejo iz grupe v) v b), imajo osnovno plačo in doklade grupe b).

7. Kategorično zahtevamo, da se plače in vsi prejemki, ki so predvideni v novem Pravilniku, zvišajo in sicer po naših prejšnjih resolucijah, to je ena prejšnja zlata krona v sedanji valuti. Ta valuta je v naših resolucijah ugotovljena z 1 zlata krona = Din 14.—.

8. Dokazano je, da so vse življenske potrebe tudi tako valorizirane in če Uprava državnih monopolov stoji na stališču draginskih doklad, zahtevamo, da se te zvišajo kot je zgoraj citirano.

9. Otroške doklade naj se izplačuje za vse otroke, in sicer po Din 5.— dnevnno toliko časa, dokler nima samostojnega zaslужka.

10. Vsako nagrado delavstvo odklanja, naj bo v kakršnikoli obliki; tako tudi samovoljno zvišanje službenih let iz enega ali več let na 10 let. Vsakemu se naj vstane toliko službenih let, kolikor jih je faktično dovršil.

11. Odklanja se vsako pismeno oceno, ako pa postoji, zahtevamo, da se vrši iz vrst vodstva tovarne in iz vrst obratnih zaupnikov.

12. Glede 8 tedenske poskušnje smatra delavstvo, da ni na mestu in zahteva, da dobi vsak novo sprejeti delavec ali delavka plačo, ki bo predvidena v Pravilniku.

13. Glede minimalne mezde smatramo, da je potrebno, da se obravnava skupno z obratnimi zaupniki in da se dotični delavec ali delavka ne odpušči, temveč, da se premešči v drug oddelek, kjer bo zmožen večje izrade.

14. Dne 15. novembra t. l. se vrši plenarna seja vseh direktorjev in sigurno tudi Upravnega odbora državnih monopolov, kjer se bo razpravljalo o Pravilniku za delavstvo in zato zahtevamo, da Uprava državnih monopolov pokliče na to sejo zastopnike delavstva, to je Radničko Komoro ali Centralni sekretariat Radničkih Komora v Beogradu.

Upamo, da Uprava državnih monopolov upošteva naše upravičene zahteve in da ne bo še nadalje izživljala že do kosti izmognega delavstva.

Ta resolucija je bila soglasno sprejeta in odposlana ekspresno na Upravo državnih monopolov.

Monopolisti delavci!

Tako, kakor je v naši tovarni, menda ni nikjer v nobeni. Vse je nemo, gluho, kakor bi bili v grobu in le mi, pešiča organiziranih, nastopamo in se gibljemo. Meščansko časopisje sicer »mnoho« piše, a to je le tako. Zahteve, ki bi učinkovale, ni.

Delavci, dasi trpe, se še vedno nič ne zmenijo, še vedno se puste, da kapitalisti pojejo nad njihovimi glavami. Organizacija, to jim absolutno ne gre v glavo in čim več se jih goni, tem mrtvejši so. Čakajo, da jim bo nekdo nekaj dal; da bi sami delali na zboljšanje, nočejo niti pomisliti.

Delavci, to veste, kaj se vam obeta — pravilnik. Stopite v organizacijo, v našo borbeno organizacijo, ker borbe bo treba in še borbe. Ne mislite, da vam bo kapitalizem prinesel napolnjeno skledo na mizo, da boste kar sedli in jedli. Ne, treba zavhati rokave. Najresnejši časi so tu in zato bo treba, da smo na mestu. Če pa boste taki, kakor dosedaj, pa gorje. Ker tisto: Ti delavec delaj in plačo boš pa že dobil kolikor že, je poguba. Zdravite se že enkrat iz tistega vašega trdega spanja, pogledajte že enkrat, ali boste res še nadalje pustili da bo kapitalistični bič prav po vsem hrbtu udaril, da se boste upognili z glavo čisto do tal? Ne, tega ne sme biti. Vsi v razredno organizacijo, da bomo ramo ob ramo dosegli naše človeške pravice in malo večji kosček kruha ker smo ga tako potrebni.

Pomnite to, da edino organizacija Vas bo rešila, druga stvar pa nobena; to si zapišite v srce.

Vestnik „Svobode“. Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »Svobode« je sklenila proslaviti letos Cankarjev spomin na dostojen način po vseh krajih Slovenije, koder obstoje njene podružnice. Mariborska podružnica »Svobode« priredi s sodelovanjem vseh ostalih delavskih kulturnih društev in strokovnih organizacij na dan obletnice Cankarjeve smrti 11. decembra (umrl je 11. dec. 1918) predavanje o Cankarju v »Ljudskem domu«, 15. decembra t. l. zvečer se pa vrši v narodnem gledališču, predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na račun »Svobode« po jako znižanih cenah, pri čemur ji je šla uprava gledališča blagohotno na roko. Sodrugi, počastite na dostojen način spomin tega našega najodličnejšega predstavnika in se v velikem številu udeležite predavanja in predstave, za katero se dobe vstopnice v prodaji v upravi »Volksstimme« in »Delavske politike«.

Vestnik „Svobode“.

Cankarjeva proslava. To leto v decembru, proslavi slovenski proletarijat desetletnico smrti svojega glasnika in zagovornika Ivana Cankarja in petdesetletnico njegovega rojstva. Bil je sin revnega batarja, rojen na Vrhniki 1. 1876. Z velikim samozatjevanjem in pomanjkanjem je dovršil ljubljansko realko in se nato podal na Dunaj študirati tehniko. Že na realki je pisateljval in pesnil in prvo njegovo zbirko »Pjesni«, »Eroika«, je dal takratni ljubljanski škof v vsej nakladi sežgati. Na Dunaju je moral še bolj spoznati velikomestno bedo in krivico družbe, spoznal je lažljivost slovenskega rodoljubstva, ki se ob vsaki priliki bije po prsih »za domovino«, ne vidi pa bede svojih rojakov, temveč mu je v prvi vrsti mar zunanja čast in lasten žep. S takim spoznanjem je našel pot v vrste zatiranih, v socialno demokracijo, kateri je ostal zvest do konca življenja. Na Dunaju je obesil študiranje na klin in se je popolnoma posvetil pisateljstvu. Preselil se je nazaj v Ljubljano, kjer je dolga leta bival na Rožniku. Izdal je vsega nad 30 knjig, novel, esejev in dram. Najbolj znane drame so: »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje«. V novelah »Judit in Hiša Marije Pomočnice« nam riše življenje dunajskega proletarijata. Najbolj pa gredo človeku do srca črtice v zbirki »Moje življenje«, kjer se zrcali njegova globoka sinovska ljubezen do matere in pokojni dr. Ivan Tavcar je napisal ob izidu te zbirke: »Svojo mater — in kdo ni imel, kar nas je rodila kmečka koča take matere — to svojo mater je Cankar proslavil.« Nič manj globoke so slike v zbirki »Podoba iz sanj«, ki jih je napisal v mračnih dneh svetovne vojne. Največji sloves si je pridobil Cankar s socialno novelo »Hlapec Jerneja«. Tu nam slika pristnega slovenskega kmečkega trpinca, ki pa ima občeločloveški značaj. »Hlapec Jerneja« je dozdaj preveden v nemški, češki, italijanski, francoski in angleški jezik in šele po njem se uče tuji narodi spoznavati vrednost slovenske literature. Kot prepričan socialist, je Cankar pred vojno tudi kandidiral na socialnodemokratski listi pri volitvah v državni zbor in bil je ves čas aktiven član delavskega izobraževalnega društva »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica današnje »Svobode«. Zadnja seja centralnega odbora »S